

Elgerweg 101 te Alkmaar

Quickscan omgevingsveiligheid

Rapport

Aveco de Bondt BV

Holten - Amstelveen - Breda - Eindhoven - Nieuwegein

Burgemeester van der Borchstraat 2, 7451 CH Holten

T +31 88 004 82 12

info@avecodebondt.nl

avecodebondt.nl

Quickscan omgevingsveiligheid Elgerweg 101 te Alkmaar

project Herontwikkeling Elgerweg 101 Alkmaar
projectnummer 240544
projectleider [REDACTED]

datum 30 juni 2025
referentie 240544_AdB_RAP_0002_v1.0

opdrachtgever AIG Careconcepts Deventer B.V.
adres Jansbuitensingel 7
6811 AA ARNHEM

contactpersoon [REDACTED]
auteur [REDACTED]
paraaf [REDACTED]
gecontroleerd [REDACTED]

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
2	Wettelijk kader	2
3	Situatie plangebied	4
3.1	Beoogde situatie	4
3.2	Inventarisatie risicobronnen	5
3.3	Beoordeling	6
3.3.1	Rijksweg N9	6
3.3.2	Buisleiding	6
3.4	Scenario's	7
4	Conclusie	10

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel

Alkcare, in samenwerking met AIG Care & Living, is voornemens om de leegstaande school aan de Elgerweg te Alkmaar te herontwikkelen. Het beoogde planvoornemen betreft een intramuraal verpleeghuis met 108 wooneenheden.

Aangezien de voorgenomen ontwikkeling niet mogelijk is binnen het vigerende omgevingsplan, dient ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling een planologische procedure doorlopen te worden. In het kader van de planologische procedure dient beoordeeld te worden of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. In dat kader is onderzoek uitgevoerd naar externe veiligheid.

Het plangebied is in navolgend figuur weergegeven.

Figuur 1: Plangebied.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijk kader ten aanzien van externe veiligheid toegelicht. In hoofdstuk 3 is de situatie ter plaatse van het plangebied beschreven en is de inventarisatie van de risicobronnen uitgewerkt. Tot slot zijn in hoofdstuk 4 de conclusies van het onderzoek opgenomen.

2 Wettelijk kader

Externe veiligheid gaat over de risico's die ontstaan als gevolg van opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen en windturbines. Sinds 1 januari 2024 is de regelgeving omtrent externe veiligheid opgenomen in de Omgevingswet. Daarbij is de wetgeving op onderdelen ook vernieuwd. In dit hoofdstuk worden de voor dit initiatief belangrijkste aspecten uit het nu geldende wettelijk kader toegelicht.

Algemene bepalingen

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) stelt in artikel 5.2: Om de gevolgen van ongevallen te beperken dient in ieder geval rekening te worden gehouden met:

1. het voorkomen, beperken en bestrijden van die branden, rampen en crises;
2. de mogelijkheden voor personen om zich daarbij in veiligheid te brengen; en
3. de geneeskundige hulpverlening aan personen.

Daarnaast gelden specifieke regels over het toelaten van beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties in verband met het externe veiligheidsrisico van een activiteit die op een locatie is toegelaten op grond van een omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Deze regels zijn dus relevant bij planvorming van nieuwe ruimtelijke initiatieven.

Plaatsgebonden risico

Het plaatsgebonden risico (PR) is het risico (uitgedrukt in kans per jaar) dat één persoon die zich onafgebroken en onbeschermd op die plaats bevindt, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een calamiteit met een gevaarlijke stof. In het Bkl zijn grenswaarden en standaardwaarden opgenomen voor het PR die gelden voor (zeer) (beperkt) kwetsbare gebouwen en (beperkt) kwetsbare locaties. Grenswaarden gelden voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en kwetsbare locaties (art. 5.7 lid 1 Bkl), deze moeten in acht worden genomen. Standaardwaarden gelden voor beperkt kwetsbare gebouwen en locaties, en daarmee moet rekening worden gehouden (art. 5.11 Bkl). Voor het plaatsgebonden risico gelden, afhankelijk van de activiteit, vastgestelde afstanden of te berekenen afstanden (bijlage VII Bkl).

Aandachtsgebieden en voorschriftgebieden

Risicovolle activiteiten hebben van rechtswege aandachtsgebieden (art. 5.12 Bkl). Aandachtsgebieden zijn gebieden rond activiteiten met gevaarlijke stoffen die zichtbaar maken waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen, onvoldoende beschermd zijn tegen de gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen (RIVM a, z.d.). Aandachtsgebieden zijn er voor brand, explosie en gifwolk. Afhankelijk van het type activiteit met gevaarlijke stoffen, zijn er voor het aandachtsgebied in de regelgeving vaste afstanden vastgesteld of zijn deze afstanden rekenkundig te bepalen (bijlage VII Bkl).

Binnen een aandachtsgebied kan sprake zijn van een voorschriftgebied voor brand en/of explosies. Een gemeente kan in het Omgevingsplan afzien van aanwijzing van een brand- of explosievoorschriftgebied of een kleiner brand- of explosievoorschriftgebied aanwijzen (art. 5.14 Bkl). Locaties binnen aandachtsgebieden waar zeer kwetsbare gebouwen zijn toegelaten moeten altijd als voorschriftgebied aangewezen worden. Als een initiatief ligt in een voorschriftgebied, dan gelden voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw aanvullende bouweisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (art. 4.90 tot en met 4.96 Bbl).

Binnen een gifwolkaandachtsgebied is het niet mogelijk een voorschriftgebied aan te wijzen waar aanvullende bouweisen gelden. De te treffen bouwkundige maatregel tegen een gifwolk is het afsluitbaar maken van automatische ventilatie. Dit is al een standaard bouwkundige eis in het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Groepsrisico

Artikel 5.15 van het Bkl stelt dat in een omgevingsplan voor beperkt kwetsbare, kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare en kwetsbare locaties binnen een brandaandachtsgebied, een explosieaandachtsgebied en een gifwolkaandachtsgebied rekening wordt gehouden met de kans op het overlijden van een groep van tien of meer personen per jaar als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval veroorzaakt door een activiteit.

Een berekening van het groepsrisico is onder de Omgevingswet niet meer verplicht om het groepsrisico te bepalen. De vraag of van een groepsrisico sprake is, kan ook beantwoord worden met demografische gegevens of onderbouwde schattingen.

Dit artikel biedt de gemeenteraad eigen afwegingsruimte bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen binnen een aandachtsgebied en kan dus aanleiding vormen voor het treffen van aanvullende maatregelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan:

- afstand houden tot de risicobron binnen het aandachtsgebied
- aanvullende risicocommunicatie
- beperken van personendichtheden in de omgeving van de risicobron
- vlucht- en schuilmogelijkheden
- omgevingsmaatregelen
- aanvullende bouwmaatregelen in een voorschriftengebied.

Beleid gemeente Alkmaar

De gemeente Alkmaar beschikt niet over specifiek beleid dat uitspraken doet over externe veiligheid.

3 Situatie plangebied

3.1 Beoogde situatie

De toekomstige situatie betreft de sloop van het huidige schoolgebouw en de nieuwbouw van een woonzorgcomplex. Het woonzorgcomplex zal bestaan uit 108 wooneenheden, waarvoor 24-uurszorg beschikbaar is. Alle wooneenheden vallen onder één BAG huisnummer, waardoor het geheel wordt aangemerkt als een groepszorgwoning. De doelgroep bestaat uit cliënten met een WLZ-indicatie voor psychogeriatrische zorg, eventueel in combinatie met een somatische zorgbehoefte. Het woonzorgcomplex zal bestaan uit 4 bouwlagen. Op de begane grond zullen zich de gezamenlijke woonkamers bevinden. Op de tweede, derde en vierde bouwlaag zullen zich de wooneenheden bevinden. Rondom het gebouw worden groenvoorzieningen aangelegd, evenals een speelplek en een fietsenstalling van circa 45m². Tevens worden er extra parkeerplaatsen gerealiseerd om in de parkeervraag te voorzien. Het voorlopige ontwerp is weergegeven in figuur 2.

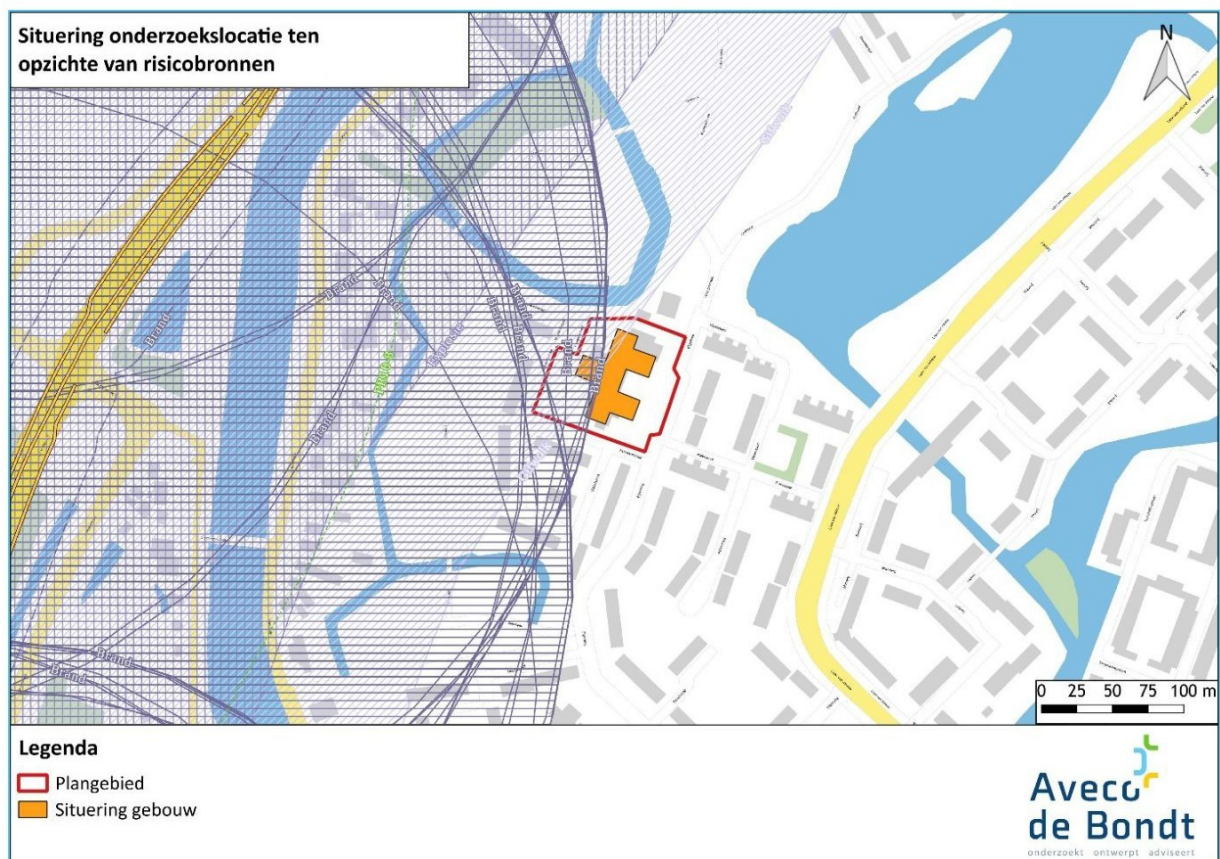
De gebouwen die binnen het plangebied worden gerealiseerd dienen als zeer kwetsbare gebouwen te worden beschouwd op grond van bijlage VI van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). De 108 wooneenheden vallen namelijk aan te merk als 24-uurszorgappartementen en valt daarmee onder de categorie zeer kwetsbare gebouwen.

Figuur 2: Schetsontwerp.

3.2 Inventarisatie risicobronnen

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Alkmaar. In de directe omgeving liggen voornamelijk woningen en ten westen van het plangebied ligt de Rijksweg de N9. Voor het bepalen van de aanwezigheid van risicobronnen in de nabijheid van het plangebied is het Register Externe Veiligheid (REV) geraadpleegd. In het REV zijn mogelijke risicosituaties opgenomen die kunnen leiden tot rampen en ongevallen en zijn per risicobron de risicoafstanden en aandachtsgebieden opgenomen. In het volgende figuur zijn de risicobronnen en aandachtsgebieden in de omgeving van het plangebied weergegeven.

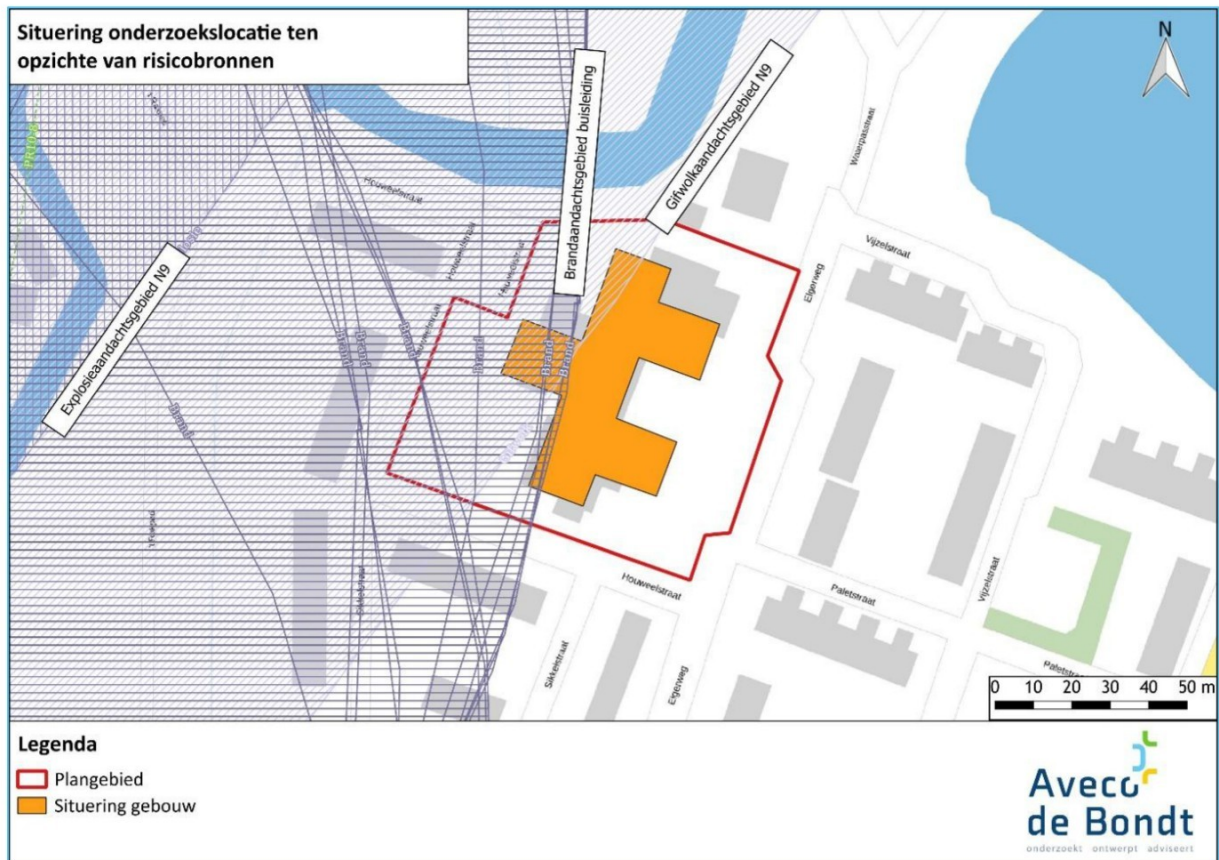
Figuur 3: Inventarisatie risicobronnen met aandachtsgebieden.

Uit het REV blijkt dat de ten westen gelegen N9, op een afstand van 285 meter, in het Basisnet is aangewezen voor het transport van gevaarlijke stoffen en vormt hiermee een risicobron.

Op een afstand van circa 415 meter ten westen van het beoogde gebouw ligt de aardgasleiding A-637.GEO200322021 van Gasunie. Het gaat om een leiding met een diameter van 914 millimeter en een maximale werkdruk van 6620 kPa. Het buisleidingmateriaal betreft staal.

Het beoogde gebouw is niet binnen een $PR10^{-6}$ -contour gelegen.

In het navolgende figuur zijn de contouren van de omliggende risicobronnen in meer detail weergegeven.

Figuur 4: Risicobronnen met aandachtsgebieden van de situering van het gebouw.

Tijdelijke omgevingsplan

Sinds 1 januari 2024 geldt binnen het plangebied het tijdelijk omgevingsplan (van rechtswege). Hierin is nog geen uitwerking gegeven aan aandachtsgebieden en voorschriftgebieden. Het tijdelijk omgevingsplan bevat een aantal bruidsschatregels met betrekking tot externe veiligheid. Deze zijn echter niet relevant voor dit plangebied en het voorliggend plan.

3.3 Beoordeling

3.3.1 Rijksweg N9

In figuur 4 zijn de volgende situaties weergegeven met betrekking tot de risicobron Rijksweg N9.

- Het explosieaandachtsgebied = 200 meter vanaf de kantstreep van de weg.
- Het gifwolkaandachtsgebied = 300 meter vanaf de kantstreep van de weg.

Het beoogde woonzorgcomplex ligt op een afstand van circa 285 meter afstand van de Rijksweg N9. Het beoogde gebouw ligt daarmee ruim buiten het explosieaandachtsgebied. Het woonzorgcomplex ligt wel gedeeltelijk in het gifwolkaandachtsgebied van de Rijksweg N9. De te treffen bouwkundige maatregel tegen een gifwolk is het afsluitbaar maken van automatische ventilatie. Dit is al een standaard bouwkundige eis in het Besluit bouwwerken leefomgeving.

3.3.2 Buisleiding

Op circa 415 meter ten westen van het plangebied ligt een aardgasleiding A-637.GEO200322021 van Gasunie. In figuur 4 is de volgende situatie weergegeven met betrekking tot de risicobron buisleiding:

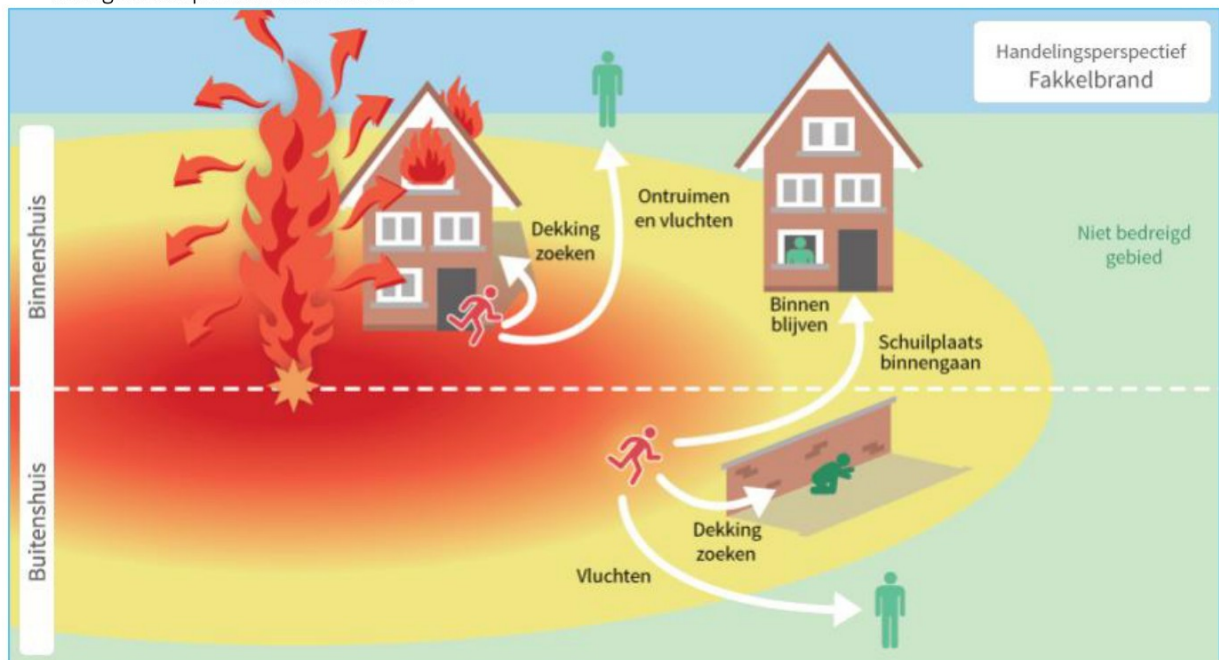
- Het brandaandachtsgebied = 430 meter van de buisleiding

Het beoogde woonzorgcomplex ligt op een afstand van circa 415 meter afstand van de buisleiding. De beoogde ontwikkeling ligt daarmee in het brandaandachtsgebied. Door de ligging binnen het brandaandachtsgebied zijn mogelijk aanvullende maatregelen nodig om de veiligheid te waarborgen. Denk hierbij aan de brandwerendheid van de buitenste schil van het gebouw en de inrichting van het gebied. Op dit moment is nog geen voorschriftengebied aangewezen met betrekking tot buisleidingen, waardoor er geen verplichting is tot het uitvoeren van maatregelen.

3.4 Scenario's

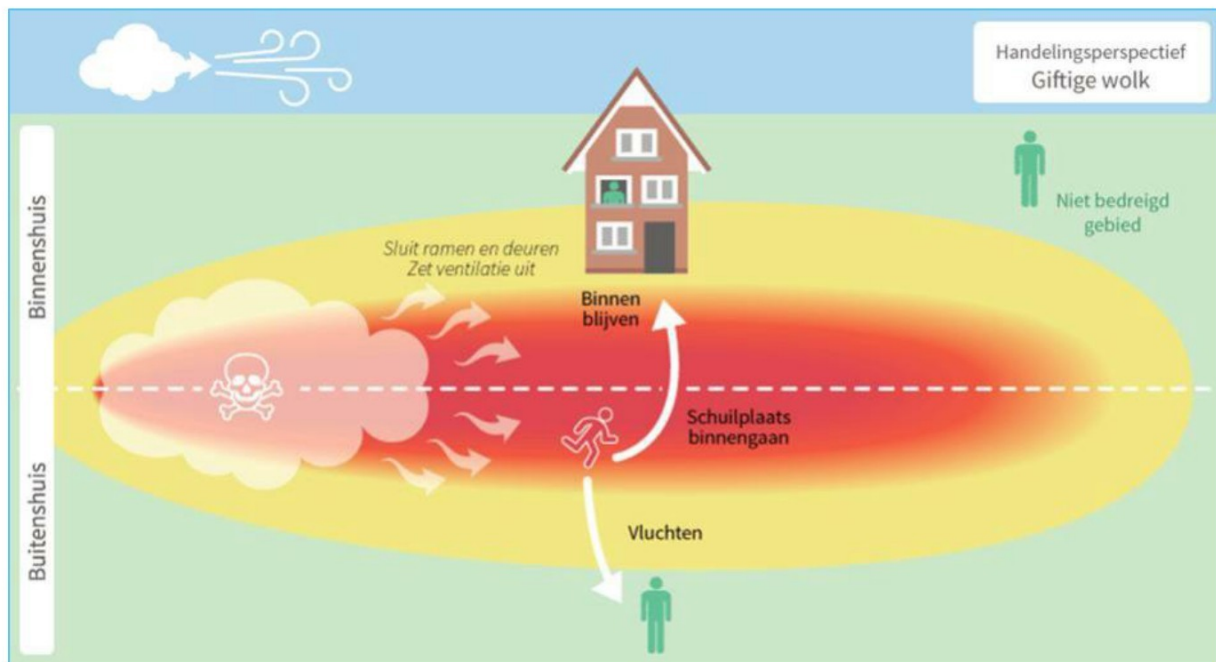
Het treffen van maatregelen is afhankelijk van de maatgevende rampscenario's. In deze situatie zijn feitelijk twee scenario's maatgevend:

- Het scenario waarbij er een fakkelbrand ontstaat door een leidingbreuk in het ondergrondse aardgastransportnet van Gasunie.

Figuur 5: Handelingsperspectief fakkelbrand.

- Het scenario waarbij een gifwolk vrijkomt. Bij dit scenario treden effecten op als gevolg van verspreiding van giftige stoffen door de wind. Handelingsscenario's zijn geïllustreerd in de volgende figuur.

Figuur 6: Handelingsperspectief giftige wolk.

Maatregelen

Om de gevolgen van ongevallen te beperken kunnen maatregelen worden getroffen. Geadviseerd wordt om daarover in overleg te treden met de veiligheidsregio. Volgens artikel 5.2 van het Bkl dient in ieder geval rekening te worden gehouden met:

- Het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises;
- De mogelijkheden voor personen om zich daarbij in veiligheid te brengen; en
- De geneeskundige hulpverlening aan personen.

Maatregelen die aanvullend kunnen worden getroffen verschillen per scenario. In algemene zin kunnen de volgende maatregelen overwogen worden:

- Afstand houden tot de risicobron binnen het aandachtsgebied.

Een gedeelte van het beoogde woonzorgcomplex ligt binnen het brandaandachtsgebied van de buisleiding.

Aangezien de ontwerpen reeds zijn vastgesteld, zal het echter niet mogelijk zijn om de wooneenheden buiten het brandaandachtsgebied te situeren.

- Aanvullende risicocommunicatie.

Risicocommunicatie draagt eraan bij dat burgers en gebruikers van een gebied geïnformeerd zijn over de risico's en handelingsperspectief in het geval van een rampscenario. Aangezien het beoogde programma 24-uurszorgwoningen betreffen, wordt geadviseerd om in een vroegtijdig stadium van de planvorming in overleg te treden met de veiligheidsregio om een verantwoorde situatie te garanderen. Het is van belang dat de zorgverlenende instantie ervaring heeft met locaties met een verhoogd risicoprofiel en voldoende bhv'ers op locatie heeft, evenals regelmatige ontruimingsoefeningen uitvoert.

- Beperken van personendichtheden in de omgeving van de risicobron.

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Alkmaar. Beperken van personendichtheid is in de omgeving dan ook niet mogelijk. Beperken van de personendichtheid in het plangebied is gelet op de aard en omvang van dit initiatief niet voor de hand liggend.

- Vlucht- en schuilmogelijkheden / Omgevingsmaatregelen

Bij het ontwerp bij de buitenruimte kan rekening worden gehouden met het realiseren van vlucht- en schuilmogelijkheden en maatregelen die de impact van een rampscenario beperken, zoals een aarden wal of een

greppel. Momenteel is gepland om de buitenruimte rondom het gebouw groen in te richten en wordt het onwaarschijnlijk geacht dat een aarden wal of greppel nog wordt toegepast, waardoor omgevingsmaatregelen niet kansrijk worden geacht. De entree is reeds van de bron af gesitueerd en wordt afgeschermd door de bebouwing.

- Aanvullende bouwmaatregelen in een voorschriftengebied

De te treffen bouwkundige maatregel tegen een gifwolk is het afsluitbaar maken van automatische ventilatie. Dit is al een standaard bouwkundige eis in het Besluit bouwwerken leefomgeving.. De treffen bouwkundige maatregel tegen een brand zijn divers en hebben te maken met de brandwerendheid van gevels en daken. Aangezien er geen voorschriftengebied is aangewezen zijn deze maatregelen vooralsnog niet verplicht.

4 Conclusie

Alkcare, in samenwerking met AIG Care & Living, is voornemens om de leegstaande school aan de Elgerweg te Alkmaar te herontwikkelen. Het beoogde planvoornemen betreft een intramuraal verpleeghuis met 108 wooneenheden.

Aangezien de voorgenomen ontwikkeling niet mogelijk is binnen het vigerende omgevingsplan, dient ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling een planologische procedure doorlopen te worden. In het kader van de planologische procedure dient beoordeeld te worden of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. In dat kader is onderzoek uitgevoerd naar externe veiligheid.

Het plangebied ligt nabij twee risicobronnen, namelijk: Rijksweg N9 en een buisleiding voor het transport van aardgas. Uit de beschouwing van de risicoafstanden blijkt dat de beoogde ontwikkeling gedeeltelijk binnen het brandaandachtsgebied van de buisleiding is gelegen, en gedeeltelijk binnen het gifwolkaandachtsgebied van de Rijksweg N9. Het plangebied is niet binnen een PR10⁻⁶ contour gelegen waardoor de toevoeging van een zeer kwetsbare gebouwen is toegestaan. Geadviseerd wordt in overleg te treden met de veiligheidsregio om nut en noodzaak van maatregelen te bespreken.

